

Lapsi- ja perheasiainneuvosto kiittää mahdollisuudesta lausua hyvinvointialuestrategian luonnoksesta ja antaa seuraavan lausunnon:

Aluevaltuuston ja aluehallituksen laajalla yhteistyöllä valmisteleva hyvinvointialuestrategia on eheä kokonaisuus, jossa korostuu toiminnan vaikuttavuus.

Hyvinvointialuestrategian lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021) mukaan hyvinvointialueen on laadittava taloutensa ja toimintansa suunnittelua ja johtamista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia osana hyvinvointialuestrategiaa. Palvelustrategiassa on otettava huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet. Lain mukaan palvelustrategiassa hyvinvointialue päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet. Lisäksi hyvinvointialue asettaa palvelustrategiassa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä kustannusvaikuttavuus.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia koskee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä. Lisäksi laaditaan pelastustoimen palvelutasopäätös ja ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto esittää, että palvelutuotantosuunnitelma ja sen päivittäminen kytketään selkeästi strategiaan ja että palvelutuotantosuunnitelma päivitetään vuoden 2023 aikana. Sen päivittämisessä huomioidaan, että hyvinvointialueen palvelutuotanto vastaa alueen väestön palvelutarpeita ja on käytettävissä olevien voimavarojen näkökulmasta tasapainossa.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää tärkeänä lasten erityisaseman mainitsemisen hyvinvointialuestrategiassa (mm. strategiset tavoitteet). Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen 20 päivänä marraskuuta 1959 hyväksymässä lapsen oikeuksien julistuksessa todetaan, että "lapsi ruumiillisen ja henkisen kypsyttämättömyytensä vuoksi tarvitsee erityistä suojelua ja huolenpitoa". Lapsille kansainvälisioikeudellisesti tunnustettu erityisasema ja lasten oikeuksien toteutuminen on mahdollista vain aikuisväestön toteuttamien toimenpiteiden välityksellä. Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimuksen 3.1 artiklan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää tärkeänä strategisena tavoitteena terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen ennaltaehkäisyn näkökulmaa. Lastensuojelulain (417/2007) 2.2 §:n mukaan lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin. Lapsi- ja perheasiainneuvosto korostaa, että riittävän varhainen tuki tulisi nimenomaan olla keskeisellä sijalla lasten ja nuorten palveluja järjestettäessä.

Lapsi- ja perheasiainneuvoston pitää tärkeänä strategisena tavoitteena Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen henkilöstön hyvinvointia, osaamista, sitoutuneisuutta ja riittävyyttä. Tämän strategisen tavoitteen

muotoiluun ehdotetaan lisättäväksi ”turvaamme ja edistämme henkilöstön...”. Erityisesti lastensuojelussa ja sijaishuollossa henkilöstöasioilla on suora yhteys lasten oikeuksien toteutumiseen. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 3.3 artiklan mukaan lasten huolenpidosta ja suojelusta vastaavat laitokset ja palvelut noudattavat toimivaltaisten viranomaisten antamia määräyksiä, jotka koskevat erityisesti turvallisuutta, terveyttä, henkilökunnan määrää ja soveltuvuutta sekä henkilökunnan riittävää valvontaa.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää tärkeänä lasten ja nuorten osallisuuden turvaamista sosiaali- ja terveyspalveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä. Suomen perustuslain (731/1999) 6.3 §:n mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Lapsien osallisuuden varmistaminen olisi hyvä sisällyttää strategiaan tavoitteisiin.

Seuraavassa vaiheessa valmisteltavat strategiset toimenpiteet ovat olennainen osa hyvinvointialuestrategiaa. Strategisissa toimenpiteissä on ehdottoman tärkeää, että ne tuovat strategiaa askeleen lähemmäksi asiakasta.

Strategisista mittareista lapsi- ja perheasiainneuvosto toteaa, että ne valitaan pääsääntöisesti valtakunnallisista vähimmäistietosisällön mittareista, jolloin omaa suoriutumista voidaan verrata muihin alueisiin. Strategisissa toimenpiteissä keskiössä on palvelujen yhteensovittaminen eli integraatio. Strategiaan tulee sisällyttää strategian toteutumisen seuranta ja raportointi aluevaltuustolle esim. valtuustokauden puolivälissä ja strategiakauden päättyessä.

Mission osalta lapsi- ja perheasiainneuvosto ehdottaa sanajärjestyksestä muutettavaksi seuraavaksi: Hyvää elämää ja elämäniloa Pohjois-Karjalassa: tukea, turvaa ja hyvinvointia.